

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-91/20-1

Lieta C-91/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 24. februāris

Iesniedzējtiesa:

Bundesverwaltungsgericht (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 18. decembris

Prasītāja un revīzijas sūdzības iesniedzēja:

LW

Atbildētāja un atbildētāja revīzijas tiesvedībā:

Vācijas Federatīvā Republika

Kopija

Bundesverwaltungsgericht [Federālā administratīvā tiesa]

LĒMUMS

[..]

VG5K511/18.A

pieņemts
2019. gada 18. decembrī

[..]
administratīvajā lietā

nepilngadīgais bērns LW,

LV

kuru saskaņā ar likumu pārstāv viņa vecāki,

[..]

prasītāja un revīzijas sūdzības iesniedzēja,

[..] [orig. 2. lpp.]

p r e t

Vācijas Federatīvo Republiku,

[..]

atbildētāja un atbildētāja revīzijas tiesvedībā,

1. Senat des Bundesverwaltungsgerichts [Federālās administratīvās tiesas 1. senāts],

pamatojoties uz 2019. gada 18. decembra tiesas sēdi,

[..]

nolemj:

apturēt tiesvedību.

Atbilstoši LESD 267. pantam Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdoti šādi jautājumi prejudiciālā nolēmuma sniegšanai:

- 1) Vai Direktīvas 2011/95/ES 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir dalībvalsts tiesību norma, saskaņā ar kuru personas, kurai ir atzīts bēgļa statuss, nepilngadīgam neprecētam bērnam ir atzīstams no minētās personas atvasināts bēgļa statuss (t.s. bēgļa ģimenes locekļa aizsardzība) arī gadījumā, ja šim bērnam – otrā vecāka dēļ – katrā ziņā ir arī tādas citas valsts pilsonība, kas nav identiska ar bēgļa izcelsmes valsti un kurai viņš var lūgt aizsardzību?
- 2) Vai Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ierobežojums, atbilstoši kuram ģimenes locekļu tiesības uz šīs direktīvas 24.–35. pantā minētajiem pakalpojumiem ir jānodrošina tikai tad, ja tas sader ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu, liedz nepilngadīgajam bērnam 1. jautājumā aprakstītajā situācijā atzīt

no personas, kas atzīta par bēgli, atvasinātu bēgļa statusu?
[oriģ. 3. lpp.]

- 3) Vai, atbildot uz 1. un 2. jautājumu, ir nozīme tam, vai ir iespējams un var saprātīgi sagaidīt, ka bērns un viņa vecāki uzturēsies valstī, kuras valstspiederība ir bērnam un viņa mātei, kurai viņi var lūgt aizsardzību un kas nav identiska ar bēgļa (tēva) izcelsmes valsti, vai pietiek ar to, ka ģimenes vienotība var tikt nodrošināta Vācijas teritorijā, pamatojoties uz tiesību aktu uzturēšanās jomā noteikumiem?

P a m a t o j u m s

I

- 1 2017. gada [...] Vācijā dzimusī prasītāja lūdz viņai kā ģimenes loceklei atzīt bēgļa statusu. Viņai katrā ziņā ir Tunisijas valstspiederība. To, vai viņai ir arī Sīrijas valstspiederība, tiesa, kas izskata lietu pēc būtības, nav konstatējusi.
- 2 Lībijā dzimušajai prasītājas mātei ir Tunisijas valstspiederība. Savā patvēruma pieteikumā viņa norādīja, ka viņas pastāvīgā dzīvesvieta līdz viņas izceļošanai bija Lībijā. Prasītājas mātes patvēruma pieteikums netika apmierināts. Atbilstoši viņa izklāstītajam prasītājas tēvam ir Sīrijas valstspiederība, viņš ir arābu tautības un viņam ir musulmaņu reliģiskā pārliecība. Viņam 2015. gada oktobrī tika atzīts bēgļa statuss.
- 3 Ar 2017. gada 15. septembra lēmumu *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* [Federālā migrācijas un bēgļu pārvalde] (turpmāk tekstā – “*Bundesamt*”) noraidīja prasītājas patvēruma pieteikumu kā acīmredzami nepamatotu.
- 4 Ar pārsūdzēto 2019. gada 17. janvāra spriedumu *Verwaltungsgericht Cottbus* [Kotbusas Administratīvā tiesa] atcēla 2017. gada 15. septembra lēmumu tiktāl, ciktāl prasītājas pieteikums par bēgļa statusa atzīšanu tika noraidīts kā acīmredzami nepamatots un nevis tikai kā nepamatots, taču pārējā daļā prasību noraidīja. Prasītāja neizpildot priekšnoteikumus bēgļa statusa atzīšanai, jo viņai Tunisijā, “tās – [oriģ. 4. lpp.] katrā ziņā vienā no – izcelsmes valstīm” neesot pamatotu bailu no vajāšanas. Saskaņā ar bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes principu viņai saistībā ar pamatotām bailēm no vajāšanas Sīrijā esot jāseko norādījumam lūgt aizsardzību Tunisijas valstij, kuras valstspiederība viņai ir. Viņai arī saistībā ar bēgļa aizsardzību, kuru viņas tēvs sīrietis baudot Vācijā, neesot tiesības uz bēgļa ģimenes locekļa statusa piešķiršanu atbilstoši *AsylG* 26. panta 5. punkta pirmajam teikumam, lasot to kopā ar 2. punktu. Tas tāpēc, ka netiktu ievērotas juridiskā spēka ziņā pārākās Savienības tiesības, un it īpaši arī tajās spēkā esošais subsidiaritātes princips, kas esot vispārējs patvēruma un starptautisko bēgļu tiesībās nostiprināts princips, ja starptautiskā aizsardzība tiktu attiecināta arī uz personām, kurām – kā prasītājai – jau pamatojoties uz to kā citas valsts, kura spēj nodrošināt aizsardzību, piederīgo personīgo statusu – un tāpēc *a priori* – nav nepieciešama aizsardzība.

5 Pamatojot savu revīzijas sūdzību, prasītāja norāda, ka viņai ir Tunisijas valstspiederība. Nepilngadīgiem bērniem, kuru vecāku izcelsmes valstis ir atšķirīgas, bēgļa ģimenes locekļa statuss saskaņā ar *AsylG* 26. panta 2. punktu, lasot to kopā ar 5. punktu, esot jāatzīst arī gadījumā, kad bēgļa statuss ir ticis atzīts tikai vienam no vecākiem. Minētais neesot pretrunā bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes principam. Atbilstoši Direktīvas 2011/95/ES 3. pantam dalībvalstij ir atļauts gadījumos, kad vienam ģimenes loceklim ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, paredzēt šīs aizsardzības attiecināšanu arī uz citiem šīs ģimenes locekļiem, ja uz viņiem neattiecas Direktīvas 2011/95/ES 12. pantā minētie izslēgšanas iemesli un ja situācija, kurā viņi atrodas, lai nodrošinātu ģimenes vienotību, ir saistīta ar starptautiskās aizsardzības mērķi. Likumdošanas procedūrā esot it īpaši jāņem vērā nepilngadīgo personu aizsardzība un bērnu intereses. Minētais izrietot arī no ANO Bērnu tiesību konvencijas 3., 9., 18. un 22. panta un tās preambulas, kā arī šajā ziņā izstrādātā 2017. gada 16. novembra *Joint Comment*.

6 Atbildētāja piekrīt pārsūdzētajam spriedumam. [oriģ. 5. lpp.]

II

7 Tiesvedība ir jāaptur. Atbilstoši LESD 267. pantam ir jāsaņem Eiropas Savienības Tiesas (turpmāk tekstā – “Tiesa”) prejudiciāls nolēmums par lēmuma rezolutīvajā daļā formulētajiem jautājumiem. Šie jautājumi ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 337, 9. lpp., grozījumi OV 2017, L 167, 58. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2011/95/ES”) 3. panta un 23. panta 2. punkta interpretāciju.

8 1. Juridiskais vērtējums atbilstoši Vācijas tiesībām ir jāveic saskaņā ar *Asylgesetz* [Patvēruma likumu] (turpmāk tekstā – “*AsylG*”) 2008. gada 2. septembrī publicētajā redakcijā (*BGBI. I*, 1798. lpp.), kas pēdējo reizi ir ticis grozīts ar 2019. gada 20. novembra likuma (*BGBI. I*, 1626. lpp.) 48. pantu. Atbilstoši *AsylG* 77. panta 1. punkta pirmā teikuma pirmajam pusteikumam tiesa strīdos saskaņā ar *Asylgesetz* ņem vērā faktisko un juridisko stāvokli, kāds tas bija pēdējās tiesas sēdes noturēšanas brīdī.

9 Atbilstoši minētajam šajā lietā ir piemērojamas šādas valsts tiesību normas:

***AsylG* 3. §**

(1) Ārvalstnieks ir bēglis 1951. gada 28. jūlija Konvencijas par bēgļa statusu [...] izpratnē, ja viņš:

1. pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ,
2. atrodas ārpus valsts (izcelsmes valsts), a) kuras valstspiederīgais viņš ir, un kas nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās

valsts aizsardzību
[..].

AsylG 26. §

[..]

(2) Patvēruma pieteikuma iesniegšanas brīdī personas ar patvēruma tiesībām nepilngadīgam neprecētam bērnam pēc pieprasījuma tiek atzītas tiesības uz patvērumu, ja ārvalstnieka atzīšana **[oriģ. 6. lpp.]** par personu ar patvēruma tiesībām nav apstrīdama un šī atzīšana nav jāatsauc vai jāatceļ.

[..]

(5) Personu, kurām ir tiesības uz starptautisko aizsardzību, ģimenes locekļiem 1.–3. punkta izpratnē *mutatis mutandis* ir piemērojams 1.–4. punkts. Tiesības uz patvērumu tiek aizstātas ar bēgļa statusu vai alternatīvo aizsardzību. [..]

[..]

- 10 2. Prejudiciālajiem jautājumiem ir nozīme lēmuma pieņemšanā, un tiem ir nepieciešams Tiesas skaidrojums.
- 11 2.1 Prejudiciālajiem jautājumiem ir nozīme lēmuma pieņemšanā par prasītājas lūgumu atzīt viņai bēgļa statusu.
- 12 a) Prasītājai nav tiesību uz bēgļa statusa atzīšanu, kas izriet no viņas pašas tiesībām (AsylG 3. panta 4. punkts).
- 13 Personām, kurām ir viena vai divas valstspiederības, nevar atzīt bēgļa statusu, ja tās var lūgt aizsardzību vienai no valstīm, kuras valstspiederība tām ir [..]. Minētais izriet no 1951. gada 28. jūlija Konvencijas par bēgļa statusu (turpmāk tekstā – “Ženēvas bēgļu konvencija”) Ņujorkas 1967. gada 31. janvāra protokola redakcijā 1. panta A sadaļas 2. punkta 2) apakšpunkta, kurā izpaužas bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes princips. Saskaņā ar to personai, kura bez ticama un uz pamatotām bailēm balstīta iemesla nav lūgusi aizsardzību vienai no valstīm, kuras valstspiederība tai ir, nevar liegt piešķirt tās valsts aizsardzību, kuras valstspiederīgā tā ir. Arī personām, kurām ir tikai viena valstspiederība, taču saistībā ar citu valsti (piemēram, iepriekšējās pastāvīgās dzīvesvietas valsti) ir pamatotas bailes no vajāšanas, parasti ir jāseko norādījumam uz pastāvošu tās valsts aizsardzību, kuras valstspiederība tām ir (Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkta pirmā daļa). Šajā izpratnē ir jāinterpretē arī Direktīvas 2011/95/ES 2. panta d) un n) punkts, kā arī AsylG 3. panta 1. punkts: tikai persona, kurai nav piešķirta aizsardzība, jo tā nebauda faktisku izcelsmes valsts **[oriģ. 7. lpp.]** piešķirtu aizsardzību Direktīvas 2011/95/ES 2. panta n) punkta izpratnē, atbilstoši iepriekš minētajam ir bēglis Direktīvas 2011/95/ES 2. panta d) punkta izpratnē. Saskaņā ar šiem principiem bēgļa statusa atzīšana pamatotu baiļu no vajāšanas dēļ prasītājas gadījumā ir izslēgta. Tas tāpēc, ka prasītāja Tunisijas Republikā, vienā no viņas valstspiederības valstīm, var iegūt faktisku aizsardzību. Nekas neliecina par to, ka Tunisijas Republika nav gatava un

nav spējīga nodrošināt prasītājam nepieciešamo aizsardzību no vajāšanas un izraidīšanas uz Sīriju, viņas par bēgli atzītā tēva izcelsmes valsti, vai trešo valsti (pakārtotā izraidīšana).

- 14 b) Taču nepilngadīgā prasītāja izpilda priekšnoteikumus, kas ir reglamentēti *AsylG* 26. panta 5. punkta pirmajā un otrajā teikumā, lasot tos kopā ar 2. punktu, saistībā ar bēgļa statusa atzīšanu par bēgli atzīta vecāka nepilngadīgiem neprecētiem bērniem. Prasītājas – atbilstoši viņa sniegtajai informācijai – tēvam sīrietim bēgļa statuss tika atzīts. *AsylG* 26. panta 2. punkts, lasot to kopā ar 5. panta pirmo un otro teikumu, attiecas arī uz Vācijas teritorijā dzimušajiem atzītā bēgļa bērniem. Bērna un vecāka attiecībām nav jābūt pastāvējušām jau valstī, kurā bēglis tiek vajāts. Valsts tiesības, ja Savienības tiesībās nav paredzēts citādi, ir jāinterpretē tādējādi, ka ģimenes bēgļa aizsardzība ir jāpiešķir arī tad, ja ģimenes loceklim ir (arī) tādas valsts valstspiederība, kurā viņš netiek vajāts.
- 15 2.2 Prejudiciālie jautājumi ir jānoskaidro Tiesai.
- 16 a) Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai Direktīvas 2011/95/ES 3. pants tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir *AsylG* 26. panta 2. punktā, lasot to kopā ar 5. punkta pirmo un otro teikumu, paredzētais tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram valsts iestādēm ir pienākums atzītā bēgļa nepilngadīgam neprecētam bērnam atzīt – no bēgļa izrietošu – bēgļa statusu arī gadījumā, ja bērnam un viņa otrajam vecākam ir tādas citas valsts [oriģ. 8. lpp.] valstspiederība, kas nav identiska ar atzītā bēgļa izcelsmes valsti un kurai viņi var lūgt aizsardzību.
- 17 Direktīvas 2011/95/ES 3. pants atļauj dalībvalstīm ieviest labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas ir kvalificējams kā bēglis, ciktāl šādi standarti ir saderīgi ar šo direktīvu.
- 18 aa) Tiesas judikatūrā ir paskaidrots, ka labvēlīgāks noteikums ir saderīgs ar Direktīvu 2011/95/ES, ja ar to netiek apdraudēta direktīvas vispārējā sistēma vai mērķi. Nav saderīgas tādas valsts tiesību normas, kurās bēgļa statusa atzīšana ir paredzēta tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri atrodas situācijās, kurām nav nekādas saiknes ar starptautiskās aizsardzības loģiku (Tiesas spriedums, 2014. gada 18. decembris, C-542/13 (EU:C:2014:2452), *M'Boj*, 44. punkts). Gadījumi, kad nav ādas saiknes ar starptautiskās aizsardzības mērķi, ir minēti Direktīvas 2011/95/ES 12. pantā paredzētajos izslēgšanas pamatos. Piemēram, Direktīvas 2011/95/ES 3. pantā paredzētajai prasībai ir pretrunā valsts tiesību norma, pamatojoties uz kuru bēgļa statuss tiek piešķirts personām, kurām tas nepienākas saskaņā ar Direktīvas 2011/95/ES 12. panta 2. punktu (Tiesas spriedums, 2010. gada 9. novembris, C-57/09 un C-101/09 (EU:C:2010:661), B un D, 115. punkts). Ja uz atzītā bēgļa ģimenes locekļiem neattiecas neviens no Direktīvas 2011/95/ES 12. pantā paredzētajiem izslēgšanas pamatiem un viņu situācija, ņemot vērā nepieciešamību saglabāt ģimenes vienotību, ir saistīta ar starptautiskās aizsardzības loģiku, Direktīvas 2011/95/ES 3. pants ļauj dalībvalstij attiecināt šo aizsardzību arī uz citiem šīs ģimenes

locekļiem (Tiesas spriedums, 2018. gada 4. oktobris, C-652/16 (EU:C:2018:801), *Ahmedbekova* un *Ahmedbekov*, 74. punkts).

- 19 Starptautiskās aizsardzības attiecināšanai arī uz personas, kurai ir tiesības uz starptautisko aizsardzību, tuvākajiem ģimenes locekļiem, kas *AsylG* 26. pantā ir paredzēta neatkarīgi no tā, vai arī pašai personai ir iemesls lūgt aizsardzību, ir dubulta funkcija. Pirmkārt, tā ir balstīta uz pieredzi, ka cīņā pret opozīcijas spēkiem neiecietīgas valstis sliecas vērsties nevis **[oriģ. 9. lpp.]** pret politisko pretinieku, kuru tās nevar kontrolēt, bet gan pret personām, kuras ir īpaši tuvas personai, kura tiek vajāta, lai tādējādi vienā vai citā veidā tomēr vēl sasniegtu to uz pretēju viedokļu apspiešanu vērsto mērķi [...]. Šī saikne ir uzsvērtā Direktīvas 2011/95/ES 36. apsvērumā. Ģimenes locekļa, kurš jau ir ticis atzīts par tādu, kuram ir tiesības uz aizsardzību, un kuram ir “sākotnējās tiesības” uz aizsardzību izcelsmes valsts parasti šajā ziņā nepiešķir nozīmi tam, vai attiecīgajam ģimenes loceklim ir tādas citas valsts valstspiederība, kurā tas ir pasargāts no vajāšanas. Otrkārt, ar *AsylG* 26. pantu Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punktā pieprasītā tādu ģimenes locekļu ģimenes aizsardzība, kas atsevišķi nekvalificējas šādas aizsardzības saņemšanai, ir transponēta no Savienības tiesībām ne tik ļoti pieprasītā “pārspīlētā” veidā. Valsts likumdevējs šim personu lokam nenodrošina ar atsevišķiem noteikumiem Direktīvas 2011/95/ES 24.–35. pantā minētos pakalpojumus. Lai nodrošinātu ģimenes vienotību, valsts likumdevējs minēto nodrošina tādējādi, ka tas personas, kurai ir tiesības uz starptautisko aizsardzību, statusu piešķir arī citiem ģimenes locekļiem – izslēdzot personas, kuru gadījumā ir piemērojami personīgie izslēgšanas pamati saskaņā ar Direktīvas 2011/95/ES 12. panta 2. punktu (*AsylG* 26. panta 4. punkts) – neatkarīgi no tā, vai pašai personai ir piemērojami aizsardzības pamati. Ņemot vērā šo dubulto funkciju, bēgļa statusa automātiska atzīšana saskaņā ar valsts tiesībām tās personas ģimenes locekļiem, kurai šis statuss ir piešķirts saskaņā ar Direktīvu 2011/95/ES, katrā ziņā parasti ir saistīta ar starptautiskās aizsardzības loģiku (Tiesas spriedums, 2018. gada 4. oktobris, C-652/16, 72. punkts).
- 20 bb) Tomēr Tiesai ir jāsniedz skaidrojums no Savienības tiesību viedokļa jautājumā, vai tiek ievērota Direktīvas 2011/95/ES vispārējā sistēma un mērķi, ja ģimenes bēgļa statuss tiek piešķirts arī atzītā bēgļa ģimenes locekļiem trešās valsts valstspiederīgajiem, kuriem ir tādas citas valsts valstspiederība, kas nav identiska ar bēgļa izcelsmes valsti un kuras aizsardzību viņi bauda, vai arī minētais nav saderīgs ar viņu personīgo tiesisko statusu. **[oriģ. 10. lpp.]**
- 21 (1) Par neatbilstību varētu liecināt vairākas Direktīvas 2011/95/ES un Ženēvas Bēgļu konvencija tiesību normas, kurās attiecīgi atspoguļojas bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes princips. Atbilstoši Direktīvas 2011/95/ES 4. apsvērumam Ženēvas konvencija 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokola redakcijā veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam. Atbilstoši Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkta pirmajai daļai šīs Konvencijas mērķiem termins “bēglis” ir attiecināms uz jebkuru personu, kas to notikumu rezultātā, kas izraisījušies pirms 1951. gada 1. janvāra un sakarā ar

labi pamatotām bailēm no vajāšanas atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību. Saskaņā ar Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkta otrās daļas pirmo pusteikumu, ja personai ir vairāk nekā viena pilsonība, termins “viņu pilsonības valsts” apzīmē katru no valstīm, kurā viņš ir pilsonis. Atbilstoši Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkta otrās daļas otrajam pusteikumam personu nedrīkst uzskatīt par tādu, kurai nav savas pilsonības valsts aizsardzības, ja tā bez iemesla, kas balstās uz labi pamatotām bailēm, nav izmantojusi aizsardzību vienā no savas pilsonības valstīm. Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkts ir bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes principa izpausme.

- 22 Šis princips atspoguļojas Direktīvas 2011/95/ES apsvērumos. Saskaņā ar Direktīvas 2011/95/ES 12. apsvērumu šīs direktīvas galvenais mērķis tostarp ir nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Atbilstoši Direktīvas 2011/95/ES 15. apsvērumam direktīva neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiska aizsardzība, bet līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, C-542/13, 46. punkts).
- 23 Materiāltiesiskā ziņā starptautiskās aizsardzības princips izpaužas arī Direktīvas 2011/95/ES 2. panta d) punktā. Tas pats **[oriģ. 11. lpp.]** attiecas uz Direktīvas 2011/95/ES 11. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Statusa zaudēšanas klauzula skaidri parāda, ka personām, kuras bauda savas valsts aizsardzību, nav nepieciešama starptautiskā aizsardzība (*UNHCR*, Rokasgrāmata un vadlīnijas saistībā ar procedūru un kritērijiem, lai konstatētu bēgļa statusu atbilstoši 1951. gada Konvencijai un 1967. gada protokolam, 2011. gada decembra redakcijā (2013. gada redakcija vācu valodā), 129. punkts). Par bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes principa materiāltiesisko izpausmi daļēji tiek uzskatīts Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punkta pēdējais pusteikums. Ar personīgo tiesisko statusu (“personal legal status”/“statut juridique personnel”) šajā ziņā tiek sasaistīta citas vai attiecīgi vēl vienas valstspiederības esamība ([..] šādi arī Beļģijas *Conseil du Contentieux des Etrangers*, saskaņā ar kuras viedokli Direktīvas 2011/95/ES 23. pants atgādina dalībvalstīm par nepieciešamību ņemt vērā ģimenes locekļa personīgo tiesisko stāvokli “(piemēram, cita valstspiederība)” (citēts saskaņā ar *European Asylum Support Office*, tiesas vērtējums: priekšnoteikumi starptautiskās aizsardzības atzīšanai (Direktīva 2011/95/ES), 2018, 109. un 110. lpp., 640. punkts)). Saderību ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu Apvienoto Nāciju Augstais Komisārs bēgļu jautājumos analizē publikācijas “Rokasgrāmata un vadlīnijas saistībā ar procedūru un kritērijiem, lai konstatētu bēgļa statusu atbilstoši 1951. gada Konvencijai un 1967. gada protokolam par bēgļu statusu” 184. punktā, kas no starptautisko tiesību viedokļa nav saistošs, taču atbilstoši Direktīvas 2011/95/ES 22. pantam ir jāņem vērā kā interpretācijas palīgīdzeklis, lai nodrošinātu vienveidīgu tiesību piemērošanu. Tajā saistībā ar Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punkta otrās daļas otro pusteikumu ir paskaidrots:

“Ja ģimenes “galva” izpilda definīcijā minētos kritērijus, viņa ģimenes locekļiem parasti tiek piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar ģimenes vienotības principu. Ir pašsaprotami, ka ģimenes loceklim nevajadzētu atzīt formālo bēgļa statusu, ja tas nebūtu saderīgs ar viņa personīgo tiesisko statusu; proti, konkrētos apstākļos bēgļu ģimenes loceklim var būt tādas valsts valstspiederība, kurā viņš ir atradis patvērumu, vai arī citas valsts valstspiederība un viņš var baudīt šīs valsts aizsardzību. Šādos apstākļos **[oriģ. 12. lpp.]** viņam nebūtu jāpiešķir bēgļa statuss.”

(šajā ziņā arī UNHCR Pastāvīgā komiteja, *Questions relatives à la protection de la famille*, dokuments Nr. EC/49/SC/CRP.14, 1999. gada 4. jūnijs, 9. punkts <https://www.unhcr.org/fr/excom/standcom/4b30a6i8e/questions-relatives-protection-famille.html>).

- 24 Atbilstoši Direktīvas 2011/95/ES 4. panta 3. punkta e) apakšpunktam starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtējums ir jāveic individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju un, to darot, jāņem vērā, vai būtu pamatoti sagaidāms, ka pieteikuma iesniedzējs pieņemtu citas valsts aizsardzību, kurā viņš varētu pieprasīt pilsonību. Ar tiesību normu citā vietā reglamentēti materiāltiesiski priekšnoteikumi tiek transponēti iestādes pārbaudes uzdevumā, kas, ņemot vērā Ženēvas Bēgļu konvencijas 1. panta A sadaļas 2. punktu, it īpaši attiecas uz noskaidrošanas prasību saistībā ar vairāku valstspiederību esamību [...].
- 25 Procesuāltiesiskā ziņā bēgļu starptautiskās aizsardzības subsidiaritātes princips tostarp izpaužas Direktīvas 2013/32/ES 33. panta 2. punkta b) apakšpunktā un 35. panta pirmā teikuma b) punktā.
- 26 No šiem apsvērumiem varētu izrietēt, ka direktīva netiek ievērota, ja bēgļa statuss saskaņā ar valsts tiesībām automātiski tiek atzīts arī ģimenes loceklim, kuram ir tādas citas valsts valstspiederība, kas nav identiska ar bēgļa izcelsmes valsti un kurai viņš var lūgt aizsardzību. Minētā sekas būtu tādas, ka ģimenes vienotība, ievērojot no Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punkta izrietošās tiesības, varētu tikt nodrošināta nevis – kā tas ir paredzēts valsts tiesībās – ar statusa piešķiršanu, pamatojoties uz Direktīvu 2011/95/ES, bet gan ar tiesību aktu uzturēšanās jomā noteikumos saistībā ar ģimenes atkalapvienošanas paredzētajiem priekšnoteikumiem, piešķirot uzturēšanās atļauju. **[oriģ. 13. lpp.]**
- 27 (2) Taču par bēgļa statusa attiecināšanas arī uz prasītāju atbilstību, neņemot vērā viņas Tunisijas valstspiederību, liecina tas, ka runa ir par atvasinātu bēgļa statusu, kura priekšnoteikums tieši nav tāds, ka ģimenes loceklis pats izpilda bēgļa statusam izvirzītos kritērijus (Direktīvas 2011/95/ES 2. panta d) punkts). Ja direktīvai atbilst situācija, kad šāds atvasināts bēgļa statuss tiek atzīts ģimenes locekļiem pat tad, ja ir zināms, ka viņiem nav jābūt pamatotām bailēm no vajāšanas, ir grūti izskaidrot, kāpēc tādas valsts pastāvēšanai, kura nodrošina aizsardzību un kura nav identiska ar bēgļa valsti, būtu jāizslēdz tiesības uz

(atvasinātā) bēgļa statusa atzīšanu. Tas tāpēc, ka iespēja lūgt aizsardzību izcelsmes valstij nav – no bēgļa definīcijas atšķirīgs – izslēgšanas pamats. Līdz ar to, iespējams, ka aizsardzības attiecināšana arī uz ģimenes locekļiem arī šajā situācijā, ņemot vērā vajadzību saglabāt ģimenes vienotību, ir pietiekami saistīta ar – bēglim atzītās – starptautiskās aizsardzības loģiku. Tiesa lietā *Ahmedbekova* nav ņēmusi vērā to, vai ģimenes vienotība valstī, uz kuru bēglis bēg, var tikt nodrošināta, piešķirot ģimenes loceklim uzturēšanās atļauju (skat. Tiesas spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, C-652/16, 73. punkts).

- 28 b) Turklāt ir jānoskaidro tas, kāda nozīme ir jāpiešķir Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punktā ietvertajai prasībai par saderīgumu ar ģimenes locekļa personīgo tiesisko statusu. Prasības par saderīgumu ar personīgo tiesisko statusu aizsākums ir meklējams Eiropas Parlamenta grozījumu priekšlikumā par Eiropas Komisijas priekšlikumu vēlākai Direktīvai 2004/83/EK. Formulējums “ciktāl šis statuss ir saderīgs ar viņa esošo statusu” toreiz tika interpretēts tādējādi, ka dažiem ģimenes locekļiem konkrētos apstākļos ir pašiem savs cits tiesiskais statuss, kas konkrētos apstākļos nav saderīgs ar starptautiskās aizsardzības statusu (Pilsonu brīvību un tiesību, tiesiskuma un iekšējo lietu komisijas 2002. gada 8. oktobra ziņojums (COM(2001)510 – C5-0573/2001 – 2001/0207(CNS), 17. lpp., 22. grozījumu pieprasījums)). **[oriģ. 14. lpp.]**
- 29 *UNHCR* prasību interpretē tādējādi, ka ir konstatējamas situācijas, kad atvasinātā tiesiskā stāvokļa princips nebūtu jāievēro, proti, ja ģimenes locekļi patvērumu vēlētos lūgt paši vai atvasināta tiesiskā statusa piešķiršana nebūtu saderīga ar viņu personīgo tiesisko statusu, piemēram, ja viņiem ir uzņēmējas valsts valstspiederība vai ja viņi, pamatojoties uz viņu valstspiederību, var atsaukties uz labvēlīgāku tiesību normu (Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos (*UNHCR*) komentārs par Padomes Direktīvu 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par minimālajiem standartiem un statusu, lai trešo valstu pilsoņus vai bezvalstniekus atzītu par bēgļiem vai personām, kam kādā citā veidā vajadzīga starptautiska aizsardzība, un par sniegtās aizsardzības apjomu (OV L 304, 30.9.2004., 12. lpp.), 33. lpp. par 23. panta 1. un 2. punktu).
- 30 Tiesību doktrīnā tiek pārstāvēts viedoklis, ka prasības adresātu loks aprobežojas ar uzņēmējas dalībvalsts vai citas dalībvalsts valstspiederīgajiem vai trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir pastāvīga uzturēšanās atļauja [...]. Tomēr minēto nevar viennozīmīgi, kā tas tiek pieprasīts, secināt no Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punkta. Tāpēc ir jājautā, vai ar Direktīvas 2011/95/ES 23. panta 2. punktā ietvērto prasību ģimenes locekļi, kuriem ir tādas trešās valsts valstspiederība, kas nav identiska ar bēgļa izcelsmes valsti un kuras aizsardzību viņi bauda, tiek izslēgti no Direktīvas 2011/95/ES 24.–35. pantā minēto pakalpojumu nodrošināšanas un tāpēc viņi tiek aicināti pēc būtības atsaukties uz ģimenes vienotības nodrošināšanu saskaņā ar ārzemnieku tiesībās ietvertajām prasībām [...].
- 31 c) Iesniedzējtiesas ieskatā visbeidzot ir jānoskaidro, ciktāl, atbildot uz 1. un 2. prejudiciālo jautājumu, nozīme ir tam, vai nepilngadīgam neprecētam bērnam

un viņa vecākiem, ņemot vērā viena vecāka bēgļa statusu, un saskaņā ar konkrētā gadījumā faktiskajiem apstākļiem ir iespējams un no viņiem var sagaidīt, ka viņi uzturas valstī **[orig. 15. lpp.]**, kuras valstspiederība ir bērnam un vecākam, kurai viņi var lūgt aizsardzību un kas nav identiska ar par bēgli atzītā otra vecāka izcelsmes valsti. Šajā ziņā ir jāņem vērā, ka ģimenes vienotību uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar Vācijas tiesībām principā var turpināt aizsargāt, arī pamatojoties uz tiesību aktiem uzturēšanas jomā par ģimenes atkalapvienošanos, taču šajā ziņā nepastāvot beznosacījuma tiesībām, kas attiecas uz visiem gadījumiem.

- 32 Uzturēšanās viņa ģimenes locekļu valstspiederības valstī bēglim nebūtu iespējama, ja viņam, piemēram, jau tiktu liegta iebraukšana šajā valstī. Tā katrā ziņā nebūtu no viņa sagaidāma, ja viņam būtu bažas par to, ka viņu izraidīs uz valsti, kurā viņš tiek vajāts, vai ka viņš tiks pakļauts riskam tikt izraidītam uz trešo valsti (pakārtotā izraidīšana) (repatriēšanas aizliegums). Taču nosacījums “ir sagaidāms” šajā situācijā var netikt konstatēts jau tādēļ vien, ka dalībvalstī atzītam bēglim tūlīt ir jābūt iespējai izmantot visas – par vienkāršām uzturēšanās tiesībām plašākās – ar bēgļa statusu saistītās tiesības; tas viņam bez problēmām ir iespējams tikai valstī, kura viņam ir atzinusi bēgļa statusu (skat. arī Tiesas nolēmumu, 2019. gada 13. novembris, C-540/17 un C-541/17 (EU:C:2019:964), *Hamed* un *Omar*, 40. punkts). Turklāt nav skaidrs, vai šajā ziņā ir jāņem vērā arī citi individuāli apstākļi, kas bēgļa, nepilngadīgā neprecētā bērna vai otrā vecāka uzturēšanos saskaņā ar faktiskajiem apstākļiem, šķiet, padara par neiespējamu vai no viņiem nesagaidāmu. Par labu šādai ņemšanai vērā varētu liecināt samērīguma princips.

[..]